

**ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΣ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 931 Α.Κ. – ΔΕΝ ΕΠΙΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΟΥ Α.Κ. 931
ΣΤΟΝ ΠΑΘΟΝΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ ΣΤΟ Ι.Κ.Α., ΕΑΝ ΤΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΔΕΝ
ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΕ ΔΟΛΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ**

Όταν ο εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. και υποστεί εργατικό ατύχημα, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημιώσεώς του, τόσο ως προς την σύμφωνα με το κοινό δίκαιο ευθύνη για αποζημίωση όσο και ως προς την προβλεπόμενη από τον ν. 551/1915 ειδική αποζημίωση, και μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή αυτών που ο εργοδότης έχει προσθήσει ο τελευταίος έχει την υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο την προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημιώσεως και του ολικού ποσού των παροχών που χορηγεί το Ι.Κ.Α. – Ο παθών διατηρεί την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία κρίνεται πάντοτε κατά το κοινό δίκαιο. – Από τη διάταξη του άρθρου 931 Α.Κ., προκύπτει ότι η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενείται στον παθόντα, εκτός από την επίδραση την οποία μπορεί να ασκήσει τόσο στο ύψος των χρηματικών ποσών που θα στερείται ο παθών στο μέλλον ή θα ξοδεύει επί πλέον εξαιτίας της αυξήσεως των δαπανών του όσο και στο ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως που θα επιδικασθεί για την ηθική βλάβη, μπορεί να θεμελιώσει και αυτοτελή αξίωση για αποζημίωση, αν επιδρά στο μέλλον του. Ωστόσο, η αυτοτελής αυτή αξίωση αφορά στον καθορισμό και μόνον αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία, και μάλιστα μελλοντική, και όχι για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία αποκαθίσταται κατά το άρθρο 932 Α.Κ. και η οποία δεν μπορεί να βρει έρεισμα και στη διάταξη του άρθρου 931 Α.Κ., στην οποία γίνεται λόγος για «αποζημίωση».

- Επί εργατικού ατυχήματος, εάν ο εργοδότης βαρύνεται με αμέλεια και όχι με δόλο, ο δε παθών εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., ο εργαζόμενος δεν νομιμοποιείται (παθητικά) να αξιώσει από τον εργοδότη και την αυτοτελή αποζημίωση από το άρθρο 931 Α.Κ., λόγω του περιουσιακού χαρακτήρα της αξιώσεως αυτής.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρο 16. Α.ν. 1841/1951 άρθρα 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 Α.Κ. άρθρα 914, 931 και 932. Κ.Πολ.Δ. άρθρο 559 αρ. 1.

Πρόεδρος ο Αντιπρόεδρος κ. Σπ. Κολυβάς

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Σ. Δρινέας

Δικηγόροι η κα Γεωργία Ιατρού-Νικητιάδη - ο κ. Δ. Ζωητός

Κατά το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 551/1915 οι εξ εργατικού ατυχήματος παθόντες έχουν δικαίωμα να εγείρουν αγωγή του κοινού δικαίου και να ζητήσουν, σύμφωνα με τα άρθρα 297, 298 και 914 Α.Κ., πλήρη αποζημίωση, μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη των προστηθέντων από αυτόν προσώπων ή όταν έγινε σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων και κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σε αυτές, βρίσκεται δε σε αιτιώδη συνάφεια με τη μη τήρηση των διατάξεων τούτων. Τέτοιες διατάξεις είναι εκείνες οι οποίες ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων, ήτοι προσδιορίζουν τους όρους που πρέπει να τηρηθούν, μνημονεύοντας συγκεκριμένα μέτρα, μέσα και τρόπους προς επίτευξη της ασφαλείας των εργαζομένων. Δεν αρκεί δηλαδή ότι το ατύχημα επήλθε από τη μη τήρηση όρων οι οποίοι επιβάλλονται μόνο από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, χωρίς να προβλέπονται από ειδική

διάταξη νόμου (Ολ. Α.Π. 26/1995, Α.Π. 1132/1997). Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915 αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος και πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 του Α.Κ., δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των μέτρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915.

Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 931 του Α.Κ., που ορίζει ότι «η αναπηρία ή παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημιώσεως, αν επιδρά στο μέλλον του», σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 298, 299, 914, 929 και 932 Α.Κ., προκύπτει ότι η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενείται στον παθόντα, ανεξαρτήτως φύλου, εκτός από την επίδραση την οποία μπορεί να ασκήσει τόσο στο ύψος των χρηματικών ποσών που θα στερείται ο παθών στο μέλλον ή θα ξοδεύει επί πλέον εξαιτίας της αυξήσεως των δαπανών του, όσο και στο ύψος της χρηματικής ικανοποίησης που θα επιδικασθεί για την ηθική βλάβη, μπορεί να θεμελιώσει και αυτοτελή αξίωση για αποζημίωση, αν επιδρά στο μέλλον του. Η διατύπωση της διατάξεως του άρθρου 931 Α.Κ. παρέχει βάση για τέτοια αξίωση, αν και εφόσον, κατά την αληθή έννοιά της, η αναπηρία ή η παραμόρφωση επιδρά στο οικονομικό μέλλον του παθόντος, που δεν μπορεί να καλυφθεί εντελώς με τις παροχές οι οποίες προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 229 και 932 Α.Κ. που συνθέτουν την ως άνω έννοια της αναπηρίας ή της παραμορφώσεως στο μέλλον του παθόντος. Η κατά τα άνω, όμως αυτοτελής αξίωση αφορά στον καθορισμό και μόνον αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία, και μάλιστα μελλοντική, και όχι για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία αποκαθίσταται κατά το άρθρο 932 Α.Κ. και η οποία δεν μπορεί να βρει έρεισμα και στη διάταξη του άρθρου 931 Α.Κ., στην οποία γίνεται λόγος για «αποζημίωση». Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 α.ν. 1846/1951, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 ν. 551/1915, κωδικοποιημένου με το β.δ. της 24.7/25.7.1920, συνάγεται ότι, όταν ο εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) και υποστεί ατύχημα κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής της εργασίας, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημιώσεως του, τόσο ως προς τη σύμφωνα με το κοινό δίκαιο ευθύνη για αποζημίωση όσο και ως προς την προβλεπόμενη από τον παραπάνω ν. 551/1915 ειδική αποζημίωση, και μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή αυτών που ο εργοδότης έχει προστήσει, ο τελευταίος έχει την υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο την από το άρθρο 34 παρ. 2 α.ν. 1841/1951 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών που χορηγεί το Ι.Κ.Α. Ο παθών, όμως, διατηρεί την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία κρίνεται πάντοτε κατά το κοινό δίκαιο (άρθρα 914, 922, 932 Α.Κ.), κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστήθηκε από αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτών. Έτσι, λοιπόν, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, όταν ο παθών εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., το οποίο έχει αναλάβει την αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημίας, δεν νομιμοποιείται (παθητικά) αυτός να αξιώσει από τον εργοδότη και την αυτοτελή αποζημίωση από το άρθρο 931 Α.Κ., λόγω του περιουσιακού χαρακτήρα αυτής (Ολ.Α.Π. 18/2008).

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση τα ακόλουθα: Η ενάγουσα και ήδη αναιρεσείουσα με διαδοχικές συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου εργάστηκε από το έτος 1997 μέχρι και το έτος 2002 επί εξάμηνο κατ'έτος, ήτοι από τον μήνα Μάιο μέχρι και τον μήνα Οκτώβριο, στο ξενοδοχείο που διατηρεί η δεύτερη αναιρεσίβλητη στο ... της ..., το οποίο λειτουργεί εποχιακά, ως πλύντρια. Ότι στις 17.8.2002 κατά την εκτέλεση της

εργασίας της από αμέλεια του πρώτου αναιρεσιβλήτου, προστηθέντος στην υπηρεσία της δεύτερης, τραυματίστηκε στο κεφάλι. Ότι ο τραυματισμός της οφείλεται στην υπαίτια συμπεριφορά του προστηθέντος υπό της δεύτερης πρώτου αναιρεσιβλήτου, ο οποίος από αμέλειά του κατά τη μεταφορά μιας δοκού, αντί να τη μετακινήσει με τα χέρια του, εκσφενδόνισε αυτήν προς το σημείο που εκείνη εργαζόταν, με αποτέλεσμα να την κτυπήσει στο κεφάλι και να υποστεί μεταξύ των άλλων κρανιοεγκεφαλική κάκωση και διάσειση. Ότι εξ αιτίας της άνω σωματικής βλάβης νοσηλεύτηκε επί διήμερο στο νοσοκομείο Ρόδου, στη συνέχεια δε αναγκάστηκε να διακόψει την εργασία της, καθόσον από τα άνω τραύματα παρουσίασε μείωση ακοής, πάρεση δεξιάς πλευράς, ιλίγγους, αστάθεια στη βάδιση, βουητό, και διαταραχές στην όραση και επανήλθε σε αυτήν την 16.9.2002 μετά από αναρρωτική άδεια ενός μηνός, οπότε εργάστηκε μέχρι τέλους Οκτωβρίου 2002 που έληξε η σύμβαση. Ότι τον Ιανουάριο του 2003 υπέβαλε στη δεύτερη αναιρεσιβλήτη νομότυπα μέσω της συνδικαλιστικής της οργάνωσης αίτηση για επαναπρόσληψή της για την επόμενη τουριστική περίοδο, ζητώντας παράλληλα να της ανατεθεί εργασία σε άλλο τμήμα του ξενοδοχείου, αφού λόγω του άνω τραυματισμού της δεν μπορούσε να αντέξει τον θόρυβο των πλυντηρίων ούτε και να σκύβει. Αντ' αυτού, όμως, η δεύτερη αναιρεσιβλήτη, ενεργώντας καταχρηστικά, κατήγγειλε διά των νομίμων εκπροσώπων της τη σύμβαση στις 23.2.2003 χωρίς να της καταβάλει τη νόμιμη αποζημίωση, και στη συνέχεια, για να της χορηγήσει πιστοποιητικό προϋπηρεσίας ώστε να προσληφθεί στον Δήμο ... ως βοηθητική νοσοκόμα, της ζήτησαν εκβιαστικά οι νόμιμοι εκπρόσωποί της, προκειμένου να αποφύγουν την καταβολή της αποζημίωσης, να ανακαλέσει την υποβληθείσα αίτηση επαναπρόσληψης, εκείνη δε αναγκάστηκε στις 26.2.2003, προκειμένου να της χορηγηθεί το άνω πιστοποιητικό, να παραιτηθεί των συνδεδόμενων με την άνω δήλωση δικαιωμάτων της (ανακάλεσε τη δήλωση επαναπρόσληψης).

Με βάση αυτά τα πραγματικά περιστατικά και την επίκληση ότι οι σωματικές βλάβες που υπέστη από το άνω εργατικό ατύχημα (σημαντική απώλεια της ακοής) έχουν διαρκή και μόνιμο χαρακτήρα με άμεση επίδραση στο οικονομικό της μέλλον, αφού το είδος των επαγγελματιών τα οποία θα δύναται να ασκεί στο μέλλον περιορίζεται σημαντικά, εν όψει του ότι δεν δύναται να ασκεί επαγγέλματα στα οποία πρέπει να σκύβει ή να σηκώνει βάρη ή όπου υπάρχει έντονος θόρυβος, στερείται δε της αναγκαίας μορφώσεως για να εργασθεί στη ρεσεψιόν ξενοδοχείου ή σε γραφείο, ζήτησε η αναιρεσειούσα να υποχρεωθούν οι αναιρεσιβλήτοι, ευθυνόμενοι σε ολόκληρο, να της καταβάλουν με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής το ποσό των 100.000 ευρώ λόγω χρηματικής ικανοποίησης για την ηθική βλάβη που υπέστη από τον άνω τραυματισμό της και το ποσό των 60.000 ευρώ λόγω αποζημίωσης κατ'άρθρο 931 του Α.Κ. Περαιτέρω, το Εφετείο έκρινε ότι το από το άρθρο 931 του Α.Κ. κονδύλιο της αγωγής δεν είναι νόμιμο, διότι πρόκειται για περιουσιακή ζημία, την οποία η αναιρεσειούσα δεν μπορεί να αξιώσει, εφόσον αυτή εκθέτει ότι είναι ασφαλισμένη στο Ι.Κ.Α. και δεν επικαλείται δόλο των αναιρεσιβλήτων, και αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση, η οποία το είχε κρίνει νόμιμο και το είχε απορρίψει κατ'ουσίαν και η αναιρεσειούσα παραπονείται και για το κονδύλιο αυτό για εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων, το απέρριψε, κατ'αυτεπάγγελτη έρευνα λόγω του μεταβιβαστικού, κατ'άρθρο 522 του Κ.Πολ.Δ., αποτελέσματος της εφέσεως, ως νόμω αβάσιμο. Με αυτά που δέχθηκε το Εφετείο ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 931 του Α.Κ., 16 παρ. 1 και 3 του ν. 551/1915 και 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του α.ν. 1816/1951, αφού, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, η εκ του άρθρου 931 του Α.Κ. απαίτηση συνιστά αποζημίωση περιουσιακού χαρακτήρα και όχι αξίωση χρηματικής ικανοποίησης, και συνεπώς ο παθών που υπάγεται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. δεν μπορεί να στραφεί κατά του εργοδότη, εκτός εάν ισχυρίζεται ότι το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού ή του προσώπου που προστέθηκε από αυτόν. Επομένως, ο πρώτος λόγος της αναιρέσεως από το άρθρο 559 αρ. 1 του Κ.Πολ.Δ. δεν είναι βάσιμος. [...]

(Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της 29/2008 αποφάσεως του Εφετείου Δωδεκανήσου).